

IZHODIŠČA ZA SESTAVO PROGRAMOV KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Ustavno preoblikovanje krajevnih skupnosti sodi v splet celovite družbene aktivnosti, katere smoter je omogočiti delovnim ljudem in občanom čimbolj neposredno organizirano samoupravno odločanje o njihovih skupnih potrebah in interesih ter njih uresničevanju.

Ustavno osnovo je dobilo tudi programiranje razvoja krajevnih skupnosti kot pomembna prva nove vloge in nalog krajevnih skupnosti. Čeprav ustavna preobrazba 17 krajevnih skupnosti v naši občini globoko posega v spremembo družbenoekonomskih odnosov, je ta proces lažji, kot bi sicer bil, ker je bila njihova naravnost že pred ustavnimi spremembami usmerjena v samoupravno organiziranost in vlogo. Povsem nov pomen in vlogo pa ima za krajevne skupnosti novi sistem programiranja. Dosedanji programi krajevnih skupnosti so namreč bili skupen želja, ki so ga krajsani „demokratsko“ potrjevali, ne da bi z njimi bili temeljiteje predhodno seznanjeni. Novi programi krajevnih skupnosti morajo rasti iz resničnih neposrednih potreb in interesov delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti. V srednjeročnih programih krajevnih skupnosti je treba zagotoviti njihovo celovitost, usklajenost ciljev, potreb in možnosti, kar pomeni ob skupno opredeljenih nalogah tudi načine njihovega uresničevanja in financiranja. Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje mora biti temeljna oblika povezovanja in usklajevanja interesov. Zato morajo krajsani oblikovati in preverjati programe svojih krajevnih skupnosti ne le na svojih zborih, ampak tudi v temeljnih organizacijah združenega dela ob ustvarjalni udeležbi vseh delavcev, ki z njimi skupaj v krajevni skupnosti uresničujemo življenjske interese. Programiranje v krajevni skupnosti mora biti usklajeno tudi s pripravo programov samoupravnih interesnih skupnosti, ker je to način, ki omogoča delovnim ljudem in občanom tvoren vpliv na zadovoljevanje tistih svojih skupnih potreb, ki jih uresničujemo prek teh skupnosti. Z zlitjem in uskladitvijo tako oblikovanih programov v krajevni skupnosti s programi TOZD in SIS bo občinski srednjeročni program odraz družbenega interesa in realnih možnosti razvoja.

Področja za določitev ciljev in nalog programa krejvnih skupnosti so vsa ista, ker delovni ljudje in občani odločajo o uresničevanju svojih skupnih interesov in potreb.

Ta temeljna oporišča dela v krajevnih skupnostih so: šolstvo, vzgoja in izobraževanje, otroško varstvo, socialno skrbstvo, zdravstvo, kultura dejavnost, telesna kultura in rekreacija, stanovanjsko gospodarstvo, ljudska obramba in družbena samozaščita, zaposlitev in socialno-ekonomska struktura prebivalstva, razvoj gospodarskih dejavnosti, preskrbljenost z dobrinami in varstvo interesov potrošnikov, individualne in splošne komunalne dejavnosti za neposredno zadovoljevanje potreb družin iz gospodinjstev, urejanje naselij in drugega prostora in prebivanja, varstvo okolja in zraka, prometna povezanost in druga prostorska infra-struktura, ter upravljanje s sredstvi v družbeni lastnini.

Posebno pozornost je treba v programih krajevnih skupnosti posvetiti medsebojnemu človeškemu in družbenemu odnosu. Pomemben je načrten razvoj ustrezne samoupravne organiziranosti v krajevni skupnosti, ki bo omogočala delovnim ljudem in občanom učinkovit vpliv na odločanje o skupnih družbenih zadevah. Zagotoviti je treba trdno in trajno povezavo med samoupravnimi organizacijami v krajevni skupnosti ter delegacijami v družbenopoliti-

nih skupnosti in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti ter urediti pogoje za njihovo delo. Zagotoviti je treba tudi pogoje za delovanje družbenopolitičnih organizacij, društev, hišnih svetov, zborov stanovalcev, uličnih svetov, klubov ter drugih oblik družbenega delovanja krajanov. V programih krajevnih skupnosti je treba predvideti gradnje družbenih centrov, kjer teh še ni, ker so ti prostori nujno potrebni za družbenopolitično aktivnost in delovanje delegatskega sistema.

Krajevne skupnosti naše občine so prejšnji mesec opravile prvo nalogo tako imenovanega posnetka o socialni politiki v krajevni skupnosti. Zbrani material nam že daje delno sliko sedanjega stanja socialnega razvoja. Zavedati se moramo, da bodo naši programi izhajali iz ugotavljanja preteklega razvoja vsake krajevne skupnosti, vse skupaj s sedanjim načrtovanjem pa bo sestavina srednjeročnega programiranja za obdobje 1976-1980. Konkretno bomo morali v naslednji fazi načrtovati naslednja področja:

1. socialni,
2. gospodarski in
3. prostorski razvoj.

Načrtovanje socialnega razvoja smo tudi do sedaj izvajali največ, čeravno nismo v realizaciji letnih programov povsem uspeli. Zato moramo s tega področja upoštevati vse

naše dejavnosti, ki smo si jih zapisali v statut in katere že dolgo vrsto let bolj ali manj uspešno izvršujemo.

Pri programiranju gospodarskega razvoja moramo obravnavati naslednja pomembna področja: gospodarske dejavnosti, trgovinska mreža in druge materialne dobrine ter lastna gospodarska dejavnost za tista opravila, ki bi jih lahko kot dobri gospodarji z manj finančnimi sredstvi bolje organizirali.

Področje prostorskega razvoja smo načrtovali že tudi do sedaj, ko smo običajno govorili o komunalnih problemih v krajevni skupnosti. Komunalno urejanje naselja nam je tudi porabilo največ proračunskih sredstev. Vendar pa je pri srednjeročnem programiranju opredeliti naslednja področja: urejanje naselja oziroma krajevne skupnosti, prometna povezanost in druga prostorska infra struktura ter varstvo naravnega okolja in urejanja naselja. Tu kaže pripomniti, da gre ob reševanju teh področij tudi za tako imenovano povezanost z drugimi krejvnimi skupnostmi in za solidarnostno reševanje skupnih problemov. Upoštevati bomo morali usklajeno in namensko uporabo prostora, da bo razvoj posameznih gospodarskih in drugih človekovih in družbenih dejavnosti omogočal skladen razvoj tako v krajevni skupnosti kot občini in mestu.

Vsaka krajevna skupnost mora takoj imenovati komisijo za pripravo in sestavo srednjeročnega programa, ki naj jo vodi član sveta KS. Predloga za takojšnje delo je že omenjeno snemanje socialne politike, oziroma socialnega razvoja KS.

Posebej naj opozorimo, da je potrebno opraviti v vsaki krajevni skupnosti preštevanje uporabnikov tako v osnovni šoli, varstvu, zdravstvu itd., da se ugotovi dejansko stanje kot podlaga za srednjeročno programiranje. Statistično je potrebno operirati z istim virom informacij ter uporabljati statistične podatke lastnega preštevanja in uradne podatke o številu občanov, ki so jih KS že prejela. Nekatere statistične podatke bo morala pripraviti strokovna služba, zlasti podatke o površini naselja, dolžini cest, kategorizaciji cest in potov, komunalne organizacije mesta in podatke, katere bomo rabili za srednjeročni načrt tega področja. Praktično povedano, povezati se bomo morali z vodstvi osnovnih šol in gimnazij, z vzgojno-varstvenimi zavodi, zdravstvenim domom itd.

Priporočamo, da komisije za pripravo srednjeročnega programa takoj navežejo osebne stike s temeljnimi organizacijami združenega dela in samoupravnimi interesnimi skupnostmi, da že na začetku ugotove, kakšne razvojne programe za čas od 1976 do 1980 pripravljajo in kaj je skupnega pomena za neko krejevno skupnost. V naslednji fazi programiranja bomo sicer usklajevali programe, ko se bo določala finančna konstrukcija planiranja, vseeno pa si mora krajevna skupnost dobiti pregledno sliko celotnega razvoja na svojem področju.

Komisija naj se poslužuje priročnika RK SZDL, ki ga je napisal Gregor Berkopec in ima naslov Planiranje v krajevni skupnosti. Natisnjeni material z obrazložitvami je namreč podlaga za vse naše delo pri programiranju, ki ga bomo morali opraviti do oktobra letos in sprejeti način, ki smo ga zapisali v statut krajevnih skupnosti. Kdor programa ne bo sestavil in samoupravno sprejel, v letu 1976 ne bo več dobil finančnih sredstev za uresničevanje „želja“ krajanov. Za izdelavo programa in razvoja krajevne skupnosti pa nas politično zavezuje — kot že omenjeno tudi določba 74. člena republiške ustave.

LEOPOLD KOS

USTANOVLJENA JE OBČINSKA KONFERENCA SVETOV POTROŠNIKOV

Občinska konferenca SZDL Ljubljana Moste-Polje je pripravila in 9. junija sklicala ustanovno konferenco potrošnikov v občini. S formiranjem konference smo naredili korak naprej k realizaciji 43. člena zvezne ustave, ki zagotavlja pravico in dolžnost sodelovanja potrošnikov in „izvajalcev“ je na konferenci spregovorila tudi podpredsednica SO Nika Modic.

Konferenca svetov potrošnikov je najprej sprejela poslovnik o svojem delovanju. V njem so zapisana najpomembnejša organizacijska načela, na kratko je opredeljena tudi vsebina delovanja. V nadaljevanju so izvolili za predsednika konference Ernesta Kovšeta iz KS Moste, 7-članski sekretariat in 4 delegate za mestno konferenco potrošnikov.

V razpravi ob sprejemu programa dela konference so se delegati močno razgovorili. Kritizirali so samovoljo trgovskih organizacij ob gradnji novih trgovinskih kapacitet. Trgovska podjetja gradijo nove lokale le v centru mesta, niso pa pripravljena investirati v nove, čeprav velike soseske, kot so Štepanjsko naselje, Nove Jarše, Zalog idr. Namesto dragih luksuznih trgovinskih lokalov si potrošniki želijo skromnejših in funkcionalnejših lokalov, ki bodo zlasti bližje njihovim bivališčem. V bodoče bodo potrošniki o gradnji trgovin zahtevali tudi upoštevanje teh zahtev.

Delegati so ugotovili, da zelo malo vedo o delu inšpekcijskih služb. Želeli bi, da jih inšpektorji prek svetov potrošnikov večkrat obveščajo o svojem delu, jih opozarjajo na nove predpise in nepravilnosti, ki se dogajajo na tržišču. Nadalje so zahtevali, da inšpekcijske službe in drugi upravni organi v nekaterih primerih hitreje ukrepajo, predstavniki inšpekcijskih služb pa so prav tako izrazili željo in potrebo po organiziranem sodelovanju s potrošniki. Kot prvo konkretno obliko sodelovanja so delegati posredovali pisno informacijo o sanitetnih predpisih, ki ščitijo potrošnika na področju preskrbe z živili, informacijo o zaščiti potrošnikov po zakonih o tržni inšpekciji in navedli nekatere najpogostejše prekrške pri prodaji mesa in mesnih izdelkov. Prepričani smo, da bo v bodoče takega sodelovanja inšpekcijskih služb še več, s tem pa bo pogojena tudi učinkovitost svetov in konference potrošnikov.

Potem ko so govorili o problemu gradnje nove tržnice v Mostah, delovnem času trgovin, problemu izvajanja družbenega dogovora o poslovnih in etičnih normah, pravicah, obveznostih in sodelovanju potrošnikov in „izvajalcev“, so sprejeli program dela konference.

Naj posebej opozorimo na sklep o informiranju občanov o delu svetov in konference potrošnikov. Dogovorili so se namreč, da bo v Naši skupnosti uvedena posebna „Tribuna potrošnikov“, ki bo tekoče obveščala delovne ljudi in občane o problemih preskrbe, uspehih in težavah potrošnikov in izvajalcev.

Ob koncu še kratka ocena konference.

Konferenca je nedvomno uspešna, potrdila je nujnost povezovanja potrošnikov in izvajalcev ne le na področju trgovine, ampak tudi v prometu, zdravstvu itd. Povalno je, da so se konference udeležili predstavniki inšpekcijskih služb, strokovnih odborov sindikatov in nekaterih delovnih organizacij.

Kritično pripombo pa moramo dati krajevnim skupnostim in njihovim svetom potrošnikov Besnica, Dolsko, Klopce, Moste, Štepanjsko naselje, Vevče, Lipoglav in Smartno, ker na konferenci ni bilo njihovih delegatov. Ali to pomeni, da je tam s preskrbo vse v redu? Prepričani smo, da ne!

JER

ZANIMANJE ZA VOJAŠKO ŠOLO

Ob zaključku akcije za pridobivanje mladine v vojaške šole je obiskala skupina učencev zadnjih razredov osnovnih šol in VI. gimnazije skupaj s prosvetnimi delavci tehničnih centrov kopenske vojaške šole JLA v Zagrebu. Na obisku so si učenci ogledali sodobno urejene kabinete za šolanje v naslednjih smereh: avto-moto, prometno-telekomunikacijsko, elektro-oborožitveno, raketno-pirotehnično in za ABH zaščito. Seznanili so se s pogoji šolanja, dela in življenja gojencev na srednji tehnični šoli, akademiji in vojaški gimnaziji Ivo Lola Ribar. Starešine, profesorji in gojenci so si ob obisku prizadevali kar se da nazorno prikazati tehnični šolski center in odgovoriti na številna vprašanja, ki so jih postavljali udeleženci.

Po končanem obisku v tehničnem centru so si ogledali še dom mladine in borcev ter Titovo rojstno hišo v Kumrovcu.

IVAN KUHAJ

DRUŽBENI DOGOVOR OSREDNJA TEMA

V Kamniku je bila 16. junija 3. seja medobčinske konference SZDL ljubljanske regije. Osrednja tema je bil družbeni dogovor o združevanju sredstev za financiranje potreb krajevnih skupnosti.

Delegati občinskih konferenc SZDL in člani sveta občin ljubljanske regije so podrobno razpravljali o problemu financiranja krajevnih skupnosti, opozarjali na vrsto nerešenih vprašanj ter se končno dogovorili o vsebini posameznih členov družbenega dogovora.

V družbenem dogovoru bo zapisano, da morajo krajevne skupnosti sprejeti letne programe do 1. septembra za prihodnje leto. Ti programi morajo biti ovrednoteni in postanejo osnova za zbiranje in razpolaganje sredstev.

V družbenem dogovoru bo tudi predvideno zbiranje minimalnega prispevka na zaposlenega, in sicer 200 din letno, kar velja enotno za celo ljubljansko regijo. Prispevek bodo zbirali na dan 31. 12. od vseh zaposlenih tudi od nosilcev obrti in pri njih zaposlenih delavcev ter občanov, ki opravljajo svobodne poklice. Glede kmetov pa je bila sprejeta odločitev, naj o prispevku odločajo krajevne skupnosti same.

Minimalni prispevek 200 din na zaposlenega pa seveda ne pomeni, da se v posameznih občinah ne bodo odločali tudi o višjem prispevku. Prav tako je bilo dogovorjeno, da se višina prispevka letno spreminja v skladu s splošnim ekonomskim gibanjem (porast cen, življenjski stroški), da pa se realizacija za preteklo in program za prihodnje leto obravnava na zborih delovnih ljudi in občanov vsaj enkrat letno.

Na seji konference so nadalje ugotovili, da je v samoupravnih sporazumih o zbiranju in razporejanju sredstev v občinah treba posebno pozornost posvetiti solidarnosti med krajevnimi skupnostmi, izdelave sporazumov pa se je treba lotiti takoj.

Nadaljnji potek sprejemanja družbenega dogovora bo takle:

- do 5. 7. bo reprodukcijška komisija pripravila prečiščeno besedilo predloga,
- do 1. 9. naj bi o predlogu potekala javna razprava v vseh občinah,
- do 1. oktobra naj bo družbeni dogovor podpisan.

Vzporedno s temi mora potekati akcija za sprejem samoupravnih sporazumov, ki morajo biti podpisani najkasneje do 1. decembra.

Prav zaradi pomembnosti sprejema družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma bomo oba dokumenta objavili v naslednjih številki Naše skupnosti, v septembru na seji skupščine sprejeli družbeni do-

govor, o samoupravnem sporazumu pa izvedli javno razpravo v septembru in oktobru. Nosilca akcije za sprejem obeh dokumentov sta sindikat in socialistična zveza, aktivno pa se bodo morali vključiti v akcijo tudi organi samoupravljanja v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnosti.

Regijska konferenca je v nadaljevanju seje razpravljala o svojem dosedanjem delu in sprejela sklep o preoblikovanju v medobčinski svet SZDL. Na njegovo željo so razrešili dosedanjega predsednika medobčinske konference Bena Zupančiča, za novega predsednika pa je bil izvoljen Ivan Lapajne, direktor ljubljanskega urbanističnega zavoda.

Jer